ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **D. P.**, t. č. bytem V Olšinách 1326/31, Praha 10, zastoupen Mgr. Martinem Krabcem, advokátem se sídlem Bohdalecká 1460/8, Praha 10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2022, č. j. 13 Az 38/2021 - 32,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2022, č. j. 13 Az 38/2021 - 32, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Odměna ustanoveného advokáta Mgr. Martina Krabce **se určuje** částkou 10 790 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 26. 10. 2021 č. j. OAM-525/ZA-ZA11-D07-2021, žalovaný zastavil řízení o udělení mezinárodní ochrany podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“) pro nepřípustnost žádosti podle § 10a odst. 1 písm. b) téhož zákona. Současně žalovaný konstatoval, že státem příslušným k posouzení žádosti podle čl. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále též „nařízení Dublin III“), je Polská republika.

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“), který ji shora označeným rozsudkem zamítl. Podle městského soudu žalovaný podrobně a srozumitelně odůvodnil svůj závěr, že žalobci v Polské republice nehrozí nelidské či ponižující zacházení ve vztahu k vedení řízení ve věci mezinárodní ochrany a zajištění podmínek přijetí žadatelů. S tímto hodnocením se městský soud ztotožnil a odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 7 Azs 39/2019 - 39. Zdůraznil, že evropský azylový systém je založen na domněnce vzájemné důvěry, pro vyvracení této domněnky musí žadatel uvést věrohodná tvrzení o systémových nedostatcích v azylovém řízení a tato důkazně podepřít. Městský soud ve věci nenařídil jednání a neprovedl dokazování. Naopak vycházel z podkladů shromážděných ve správním spise. Konstatoval, že důvody uváděné žalobcem (strach z běloruských státních orgánů a přítomnost rodinných příslušníků na území ČR) nemají vztah k otázce existence systémových nedostatků azylového systému. Rovněž hodnotil jako nepřípadný odkaz žalobce na situaci na hranicích mezi Polskou republikou a Běloruskem, neboť žalobce již je v postavení žadatele o mezinárodní ochranu. Uzavřel, že žalovaný si k posouzení otázky systémových nedostatků azylového systému v Polsku obstaral vypovídající a přiměřeně aktuální dokumenty, z nichž nevyplývá nic, co by poukazovalo na eventuální domněnky o potenciálních systematických nedostatcích.

III.

[3] Proti rekapitulovanému rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Namítl, že žalovaný provedl posouzení azylového systému Polské republiky na základě neaktuálních podkladů, což městský soud nesprávně aproboval. Městský soud nezohlednil zdroje, na které stěžovatel v žalobě odkazoval, a v napadeném rozsudku vycházel z judikatury, která nevypovídá o současném stavu polského azylového řízení. S ohledem na obsah žaloby mělo být ve věci nařízeno jednání a provedeno dokazování. K tomu stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2019, č. j. 5 Azs 252/2019 - 41. Dále stěžovatel brojil proti závěrům městského soudu spočívajícím v tom, že v jeho případě nelze dovozovat možnost potenciálního zásahu do procesních práv účastníka konkrétního azylového řízení, a že situace na polsko-běloruské hranici není pro posouzení věci relevantní. Rovněž argumentoval zhoršením bezpečnostní situace, které vyplývá z války na Ukrajině. Dále namítl, že případné přemístění do Polska by představovalo zásah do jeho soukromého a rodinného života. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, alternativně aby zrušil napadený rozsudek a věc vrátil k dalšímu řízení městskému soudu. Současně navrhl, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

IV.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně. Odkázal na závěry městského soudu, se kterými se ztotožnil. Uvedl, že otázce zásahu do soukromého a rodinného života stěžovatele byla věnována dostatečná pozornost. Ani žalovaný ani městský soud nedospěli k závěru, že by předání stěžovatele bylo zásahem nepřiměřeným. Žalovaný rovněž vyjádřil svůj nesouhlas s návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, je také její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a s. ř. s. přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Podrobněji se podstatou institutu přijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního zabýval Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve kterém dovodil, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat mj. v případě, kdy by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. V nynější věci přitom Nejvyšší správní soud zjistil, že došlo k procesnímu pochybení, které mohlo mít vliv na meritorní posouzení věci. Z tohoto důvodu shledal kasační stížnost přijatelnou.

[7] Kasační stížnost je důvodná.

[8] Stěžovatel v kasační stížnosti mimo jiné namítal, že městský soud pochybil tím, že ve věci nenařídil jednání a neprovedl dokazování důkazy uvedenými v žalobě. Těmito důkazy se stěžovatel snažil zpochybnit závěry žalovaného o řádném průběhu azylového řízení v Polské republice. Zejména v tomto ohledu namítal, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, neboť vycházel pouze z informace Ministerstva vnitra ze dne 10. 8. 2020 „Polsko. Azylový systém: Řízení o mezinárodní ochraně, pobytová střediska, dublinský systém“ (dále též „informace OAMP“), která dle stěžovatele již není aktuální. V žalobě poukazoval na to, že nizozemský soud pozastavil předávání žadatelů o mezinárodní ochranu podle nařízení Dublin III do Polské republiky, dále odkazoval na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci M. K. proti Polsku ze dne 23. 7. 2020, či na informace organizace AIDA z roku 2021. Nutno dodat, že stěžovatel ve správním řízení žádné nedostatky azylového systému Polské republiky nenamítal. Poté, co byl seznámen s podklady rozhodnutí (včetně informace OAMP, žádosti o převzetí do Polské republiky ze dne 23. 7. 2021 a její akceptace Polskou republikou ze dne 3. 8. 2021) se omezil pouze na sdělení, že do Běloruska se vrátit nemůže, protože v České republice má nemocné rodiče, o které se musí starat. Námitku systémových nedostatků stěžovatel poprvé uplatnil až v žalobě.

[9] V posuzované věci je procesní situace obdobná té, kterou řešil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 9. 2019, č. j. 5 Azs 252/2019 - 41. Od tam uvedených závěrů není důvod se odchýlit.

[10] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že úvaha správního orgánu týkající se možnosti přemístění žadatele ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III musí být obsažena v každém rozhodnutí o přemístění žadatele, bez ohledu na to, do jaké země má být žadatel přemístěn (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Azs 248/2014 - 27). Žalovaný se přitom této otázce v napadeném rozhodnutí věnoval, přičemž vycházel z údajů uvedených v informaci OAMP. Vzhledem k tomu, že stěžovatel ve správním řízení námitku systémových nedostatků azylového systému vůbec neuplatnil, jeví se postup žalovaného v tomto ohledu jako dostatečný.

[11] Jak ovšem bylo vysvětleno výše, námitka systémových nedostatků a především neaktuálnost a nedostatečnost shromážděných podkladů představovala těžiště žaloby. V rozsudku ze dne 17. 4. 2018, č. j. 4 Azs 73/2017 - 29, č. 3773/2018 Sb. NSS, rozšířený senát Nejvyššího správního soudu mimo jiné uvedl, že „[b]*ude-li otázka systémových nedostatků v azylovém řízení namítnuta poprvé až v žalobě proti rozhodnutí o zajištění, bude obecně platit, že krajský soud si v takovémto případě nejprve musí učinit úsudek o důvodnosti této námitky. Dospěje-li k závěru, že o existenci systémových nedostatků panují ve vztahu ke konkrétnímu případu důvodné pochybnosti, bude namístě rozhodnutí správního orgánu zrušit pro nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Dospěje-li soud k závěru, že systémové nedostatky jsou v konkrétním případě skutečně naplněny, rozhodnutí správního orgánu zruší pro nezákonnost.*“

[12] V projednávané věci tedy vyvstala otázka, zda informace, které si žalovaný obstaral (jediná informace OAMP z roku 2020) a na základě nichž své závěry odůvodnil, byly dostatečným zdrojem relevantních zjištění a byly dostatečně aktuální. Stěžovatel v žalobě výslovně namítl, že tímto dostatečným zdrojem nebyly a uvedl konkrétní zdroje, z nichž podle něj vyplývá, že zjištění uváděná žalovaným (a poté aprobovaná soudem), nejsou dostatečná, resp. byla popřena aktuálními informacemi, na něž stěžovatel adresně odkazoval. Za daného procesního stavu bylo tedy nezbytné, aby městský soud předně posoudil tuto otázku a důvodnost námitky nedostatečného posouzení systémových nedostatků azylového systému Polské republiky. Bylo proto na místě odstranit tvrzené rozpory v otázce systémových nedostatků v Polské republice v řízení před městským soudem. Tyto (tvrzené) rozpory přitom nelze odstranit tím, že se městský soud bez dalšího přikloní k podkladům obstaraným žalovaným, aniž by provedl vlastní dokazování, při němž konfrontuje podklady žalovaného s obsahem dokumentů, na něž odkazoval stěžovatel. Teprve poté je možné spolehlivě uzavřít, že je závěr žalovaného stran absence systémových nedostatků azylového řízení v Polsku správný. Nejvyšší správní soud např. již v rozsudku ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, konstatoval: „*Ustanovení § 77 s. ř. s. zakládá nejenom pravomoc soudu dokazováním upřesnit, jaký byl skutkový stav, ze kterého správní orgán ve svém rozhodnutí vycházel, ale také pravomoc dalšími důkazy provedenými a hodnocenými nad tento rámec zjistit nový skutkový stav jako podklad pro rozhodování soudu v rámci plné jurisdikce*.“

[13] Městský soud měl proto stejně jako v případě rozsudku č. j. 5 Azs 252/2019 - 41 provést a doplnit dokazování podle § 77 odst. 2 s. ř. s. za účelem posouzení, zda žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav věci v otázce systémových nedostatků polského azylového řízení a zda jím učiněné skutkové závěry obstojí i ve světle zdrojů uváděných stěžovatelem. Jak konstatoval zdejší soud např. v rozsudku ze dne 30. 8. 2016, č. j. 5 As 203/2015 - 141, „*soud může použít i nové důkazy, které sice ve správním řízení nebyly předloženy, resp. nebyly součástí správního spisu, nicméně jsou schopny vypovídat o skutkovém stavu v době vydání správního rozhodnutí, a lze jimi tedy potvrdit nebo vyvrátit skutkový stav, který správní orgán zjistil ve správním řízení*.“ Je přitom irelevantní, zda stěžovatel vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání či nikoliv. Bylo nutné nařídit jednání, provést k důkazu stěžovatelem označené zdroje informací, dát možnost žalovanému se k nim vyjádřit a případné rozporné informace vyjasnit. Je-li totiž prováděno dokazování, musí být vždy nařízeno jednání. Teprve poté mohl městský soud dospět k závěru, zda zdroj informací, z něhož žalovaný vycházel (tj. informace OAMP) byl dostačující, jednoznačný, respektive zda stěžovatelem v žalobě uváděné skutečnosti jsou způsobilé zpochybnit žalovaným zjištěný skutkový stav, z něhož v rozhodnutí vycházel, či nikoli. Domníval-li se městský soud, že důkazy by byly pro posouzení věci nadbytečné, pak bylo nezbytné dostatečně odůvodnit takovou úvahu (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 2. 2016, č. j. 7 As 93/2014 - 48, č. 3380/2016 Sb. NSS či rozsudek Nejvyššího správního soudu dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, č. 618/2005 Sb. NSS). Ani k jedné z popsaných variant (provedení dokazování či vysvětlení nadbytečnosti stěžovatelem navržených důkazů) však nedošlo. O nadbytečnosti provedení důkazů přitom nesvědčí judikatura, na niž městský soud odkazoval, neboť ta pochází především z let 2016 až 2019, přičemž stěžovatel rozporoval aktuálnost zprávy z roku 2020.

[14] S ohledem na uvedené a při zohlednění závěrů rozsudku č. j. 5 Azs 252/2019 - 41 proto Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo než konstatovat, že v řízení před městským soudem došlo k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud proto podle § 110 odst. 1 věta první s. ř. s. napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž bude soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení tedy městský soud posoudí tvrzení stěžovatele, zváží, zda jsou dostatečně podepřena odpovídajícími důkazy a zda skutečnosti zjištěné dokazováním dosahují ve vztahu k situaci stěžovatele dostatečné intenzity závažnosti. Případně, pokud městský soud dospěje k závěru, že zprávy a informace předložené stěžovatelem nejsou pro posouzení věci relevantní, vysvětlí, proč tomu tak je a proč není na místě stěžovatelem označené listiny provést jako důkaz.

[15] Nutno dodat, že Nejvyšší správní soud nijak nepředjímá samotný výsledek posouzení otázky, zda v azylovém systému Polské republiky existují systémové nedostatky či nikoliv. Posouzení této otázky bude plně na městském soudu poté, co provede ve věci dokazování a situaci vyjasní. Je přitom nutné dát městskému soudu za pravdu v tom, že v otázce azylového řízení mezi členskými státy platí domněnka vzájemné důvěry, pro jejíž vyvrácení musí žadatel uvést hodnověrná tvrzení o systémových nedostatcích v azylovém řízení podepřená relevantními důkazy. Přitom platí, že aby se na systémové nedostatky vztahovala působnost čl. 4 Listiny základních práv EU, musí tyto dosahovat

obzvláště vysoké míry závažnosti, která závisí na všech skutečnostech případu (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2020, č. j. 1 Azs 192/2020 - 27).

[16] Městský soud současně v novém rozhodnutí rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

[17] Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovateli usnesením ze dne 7. 4. 2022, č. j. 7 Azs 66/2022 - 26, zástupce Mgr. Martina Krabce, advokáta, jehož odměnu a hotové výdaje podle § 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí stát. Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za dva úkony právní služby, kterými jsou převzetí a příprava zastoupení a sepsání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za jeden úkon právní služby náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu], která se zvyšuje o paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Za dva úkony právní služby mu tedy náleží celkem 6 800 Kč. Zástupce stěžovatele soudu sdělil, že není plátcem DPH. Dále soud přiznal zástupci na základě § 13 odst. 1 advokátního tarifu náhradu za cestovní výdaje spojené s cestou osobním automobilem z Prahy (sídla advokáta) do Brna dne 26. 4. 2022 a zpět za účelem nahlížení do spisu. Pro celkovou vzdálenost 410 km, při spotřebě 5,3 l/100 km a ceně motorové nafty 48,90 Kč/l (dle zástupcem doložené účtenky ze dne, kdy byla cesta realizována), činí tato náhrada 1 063 Kč. Dle vyhlášky č. 511/2021 Sb. činí sazba základní náhrady za 1 km u osobních silničních motorových vozidel 4,70 Kč, proto byla připočtena rovněž částka 1 927 Kč. Náhradu za promeškaný čas určil soud ve výši 1 000 Kč (2 x 5 půlhodin, každá po 100 Kč dle § 14 odst. 3 advokátního tarifu). Celková částka odměny ustanoveného zástupce a náhrady nákladů řízení tedy činí 10 790 Kč. Tato částka bude zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozhodnutí.

[18] Ustanovený zástupce dále nárokoval odměnu za další poradu s klientem přesahující jednu hodinu [§ 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu] ze dne 29. 4. 2022. Za tento úkon soud odměnu nepřiznal. Zástupce sice doložil potvrzení o poradě podepsané klientem, avšak nespecifikoval, co bylo předmětem této porady. V potvrzení je pouze uvedeno, že se porada uskutečnila a nejednalo se o první poradu ve věci. Není přitom zřejmé, proč bylo v dané věci nezbytné provádět s klientem vícero porad, když zástupce pouze převzal a připravil věc a podal doplnění kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto tuto poradu vyhodnotil jako součást převzetí věci a přípravy zastoupení, kterému ostatně chronologicky odpovídá, neboť k poradě došlo dne 29. 4. 2022, tedy před podáním doplnění kasační stížnosti, které bylo soudu doručeno dne 11. 5. 2022. Rovněž nahlížení do spisu nelze považovat za samostatný úkon podle § 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu, ale za úkon spadající pod převzetí a přípravu zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2006, č. j. 4 Azs 415/2005 - 74, ze dne 22. 9. 2010, č. j. 3 Ads 112/2010 - 86 atp.).

[19] Na závěr Nejvyšší správní soud podotýká, že samostatně nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a obstarání dalších podkladů nutných

pro rozhodnutí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 2 Azs 3/2003 - 44, č. 173/2004 Sb. NSS).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. června 2022

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu